

De Blauwe Draad

Alle IRM thema's | Alle Rijntrajecten | 17 december 2021

Janet Bronmans

Rivieren lopen als een blauwe draad door het landschap. Verbinden met de stroom mee en tegen de stroom in. Levensaders voor riviermensen; schippers, bewoners, boeren, delfstofwinners, natuurvorsers. In De Blauwe Draad ontmoet ik ze; hoe beleven ze de rivieren en hoe zien ze de toekomst?

Dit keer: Janet Bronmans, bewoner en horecaondernemer

“ ’s Winters kan het wel eens koud en eenzaam zijn en denken we aan vertrekken”, biecht Janet Bronmans op als ik haar woning bewonderend binnenstap. De verknochtheid van de kinderen aan het huis en het beeld van de rijtjeshuizen van familie en vrienden houdt hen tegen. Zij beseft dat ze op een heel bijzondere plek in de uiterwaarden woont “midden in de natuur (maar we vonden de steenfabriek ook heel mooi)”. En toch zegt Janet ”als de rivier erom vraagt, verhuizen we alsnog”.

Heesseltsche uiterwaarden

In de Heesseltsche uiterwaarden bij Waardenburg heeft natuur terrein teruggewonnen. In 1883 vestigde zich hier een steenfabriek met woonhuizen, smederij, bijgebouwen en insteekhaven, die tot 1974 in vol bedrijf bleef. Tot in de jaren tachtig werd het terrein door een houtzagerij gebruikt totdat het in overheidshanden kwam. De meeste gebouwen werden afgebroken en de eerste ideeën voor natuurontwikkeling ontstonden. Tussen 2016 en 2019 werd twee miljoen kuub grond verzet om geleidelijke overgangen tussen water en land te creëren en natuur vrij spel te geven. Tot op zekere hoogte, want wilde koeien en paarden houden het gebied open om de waterstandsaling te waarborgen die de veiligheid achter de Waaldijk ten goede komt. De theetuin River Lounge (Steenfabriek 3, Heesselt) is sfeervol gevestigd aan de oever van de Waal in enkele oude woningen van de steenfabriek. Een mooi startpunt voor een struintocht.

Van binnendijks naar buitendijks

Janet is kind van de Waal. Binnendijks geboren in Varik bezocht zij buitendijks haar vriend die in de oude directeurswoning van de Heesseltsche steenfabriek woonde. Zomers ging ze met de fiets, 's winters werd ze opgehaald met de boot. In de jaren tachtig besloot het stel naast haar schoonouders te gaan wonen in gebouwen die al zeven jaar leegstonden. Koud waren ze met verbouwen begonnen of Janet verliet het gebied voor de dreigende overstroming. Ze sloot zich aan bij de stoet van 250.000 evacués die winter 1995 tijdelijk het rivierengebied verliet. Haar man en schoonouders bleven achter om de pompen aan de gang te houden. Bij terugkomst trof zij een modderboel aan. Met goede moed hervatten zij de verbouwing. De overstroming weerhield hen er in 1996 niet van de gebouwen te kopen. In 2014 begon ze hier de theetuin River Lounge.

Leven met water

"Ik heb me pas veel later gerealiseerd dat er in 1995 nood aan de man was. Mijn man sliep bij zijn schoonouders want die hadden een droge bovenverdieping. Mijn schoonmoeder kookte beneden met haar laarzen in het water op een elektrisch fornuis. En ondertussen maar pompen, om zoveel mogelijk water buiten te houden. Wij hadden net een betonnen vloer gelegd en die had niet veel schade opgelopen. Mijn schoonouders hadden nog een oude parketvloer van de oorspronkelijke bewoners, die bleef maanden daarna nog kromtrekken. Mijn man wilde daarna geen hout meer. Jaren later lieten we een keuken bouwen van watervast verlijmd multiplex."

Turbulente tijden

Het landschap van de Waal tussen Tiel en Waardenburg suggereert dat grote veranderingen aan haar voorbijgaan. Maar niets is minder waar. Op de evacuatie van 1995 volgde dijkversterking. "Dat ging toen niet zoals nu. Het moest allemaal heel snel. Maar niemand zei wat, want niemand wilde weer een evacuatie meemaken." Nu wordt dezelfde dijk door het Hoogwaterbeschermingsprogramma opnieuw versterkt. De Heesseltsche uiterwaarden hebben een ware metamorfose ondergaan, zoals beschreven. Tussendoor werd ook nog een nevengeul tussen Varik en Heesselt met uitstroom in de Heesseltsche uiterwaarden overwogen. Door hier een bocht van de Waal af te snijden zou de waterstand flink omlaag gebracht kunnen worden met meer bescherming tegen overstroming en een ander landschap als resultaat. De weerstand tegen de geul werd landelijk bekend en leidde tot uitstel; het gebied is gereserveerd voor een mogelijke ingreep in de toekomst. IRM zal het opnieuw onder de loep nemen. Janet herinnert zich; "de weerstand kwam vooral van mensen die hier nieuw waren komen wonen en het hoog water in 1995 niet hadden meegemaakt zoals wij dat hadden meegemaakt".

Koeien

Weerstand heeft Janet zelf ook geboden, tot aan de rechtbank aan toe. Zij vreesde de wilde koeien en paarden die de begroeiing van de Heesseltsche uiterwaarden kort zouden moeten houden. "Ik was gewoon bang voor de koeien, maar we hebben ons bij de uitspraak neergelegd. In het echt zijn de koeien trouwens superlief, je kunt ze bijna knuffelen". Ze maakte zich op sommige momenten zelfs zorgen om de koeien. "Afgelopen winter viel me tijdens het hardlopen op de dijk op hoe snel het water van de rivier kan stijgen. Vier kilometer verderop zag ik dat de koeien wel heel ver richting de Waal liepen. Ik werd gebeld door de politie die door een binnenvaartschipper was gewaarschuwd; "er staan koeien op een eilandje!". Omdat ik in de uiterwaard woon dacht de politie dat die koeien van mij waren. Ik belde de boer, maar die geloofde me niet; "ik ben gisteren wezen kijken. Ik kijk zo wel even, maak je geen zorgen", zei hij. Na een paar kilometer hardlopen werd ik door een andere politie-eenheid gebeld die door een andere binnenvaartschipper was gewaarschuwd. Ik heb toen maar een foto met mijn telefoon gemaakt en naar de boer gestuurd. Even later zag ik hem met de lieslaarzen aan zijn koeien redden".

Zomer hoogwater

Verrast werd ze ook door het zomer hoogwater. "Het was op een zondag. De hele dag wandelaars. We zagen dat stijgende water wel, maar bedachten niet dat dat bedreigend zou zijn. 's Ochtends hadden we een groep die ging suppen, dat was eigenlijk levensgevaarlijk. Tegen vijven zei een wandelaar dat er water over het weggetje liep. Ik zei " ach nee, joh". Maar mijn laatste gasten moesten wadend door het water de uiterwaard verlaten".

Liever begrijpen dan ingrijpen

"Als het hoogwater is en je rijdt hier over de dijk en je kijkt waar het water zich heen meandert dan zie je waar die rivier zich ergert en waar hij zich prettig voelt. Je ziet waar de rivier ruimte wilt. Je kunt wel heel veel energie steken in de dijken, maar eerlijk gezegd denk ik dat je op een gegeven moment de strijd verliest. IRM denkt na over 2050. Ik weet niet of Nederland dan nog bestaat, althans het westelijk deel. De koning woont dan misschien wel in Arnhem. Kijk naar de pandemie en het zomer hoogwater; je kunt er nog zolang aan rekenen maar voorkomen kun je het niet. ik vind dan ook dat de focus van IRM meer moet liggen op monitoren en minder op ingrijpen. Dat je het meer ziet aankomen. 'Go with the flow' in plaats van tegen de rivier ingaan. Natuurlijk moet je veiligheid bieden, maar wij zitten in een onveilig gebied, wij zijn de eersten die zouden moeten wijken. Wij zijn gast in de uiterwaard".

Overige items binnen dit IRM thema

Ties Rijken		
Column20-10 '22 De Blauwe Draad Rivieren lopen als een blauwe draad door het landschap. Verbinden met de stroom mee en tegen de stroom in. Levensaders... Lees verder	Voor de Boeg19-10 '22 IRM op koers naar 50-procentversie Ontwerp POW 'IRM vol in bedrijf op weg naar het POW.' Dit was de titel van het webinar dat we op 13 oktober gaven aan IRM... Lees verder	In de media21-09 '22 Prinsjesdag: flinke investering in onderhoud van dijken en vaarwegen Het kabinet trekt in 2023 bijna 13 miljard euro uit voor investeringen in de infrastructuur. Daarbij is voor onderhoud... Lees verder op www.h2owaternetwerk.nl
Tags: Alle IRM thema's	Tags: Alle IRM thema's Rijn en Maas	Tags: Alle IRM thema's Rijn en Maas

Bekijk alle actuele Items

Blijf op de hoogte

Meld je aan voor de nieuwsbrief en bouw mee aan IRM.

E-mailadres

Aanmelden →

[Bekijk hier alle nieuwsbrieven in ons archief](#)

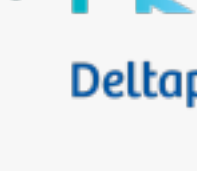
Onze samenwerkingspartners

Rijksoverheid

**NATIONAAL
DELTA
PROGRAMMA**

DELTA
PROGRAMMA
Maas

**Delta
programma
Rijn**

Onderdelen

Bouwstenen
Meebouwen
Programma (PoW)
Uit de praktijk

Service

Contact
Documenten
Vraag en antwoord

Rivieren

Rijn
Rijntakken
Maas
IJssel
Waal
Neder-Rijn

Over ons

Dit is IRM
Achtergrond
Organisatie
Andere ontwikkelingen
Actueel
Agenda
In de media

Over bouwplaatsIRM.nl

Copyright
Privacy
Cookies
Toegankelijkheid
Kwetsbaarheid melden
Archief